

महाकवि सिद्धिदास महाजु

सच्छि दँ बुदिं

(ने. सं. ६८७—१०८७)

सिद्धिदास सच्छि दँ बुदिं समारोह समिति

चवसापासा

रवि शाक्य, इखाछें, यल

सिद्धिदास सच्छि दँ बुदिं समारोहया

छुवाः यंकं कार्यक्रम

यंला थ्व ११ } बसुबार ---नसंचा हुलेगु, बाय्ज इनेगु, नेपाल भाषा
भाद्र २९ } साहित्य सफू व नेपाल भाषाया प्यंगः
थांपिनिगु किपा प्रदर्शनी

यंला थ्व १२ } सुक्रबार ---नेपाल भाषा सेमिनार व साँस्कृतिक
भाद्र ३० } प्रदर्शन

यंला थ्व १३ } शनिबार --- " "

यंला थ्व १४ } आइतबार ---साहित्य सम्मेलन (यल)
आश्विन १ }

यंला थ्व १५ } सोमबार --- " " (खप)
आश्विन २ }

यंलागा १ } मंगलबार ---त्वाः त्वालय् सिद्धिदासया किपाय् स्वांमाः
आश्विन ३ } क्वखायेकेगु

यंलागा २ } बुधबार ---जात्रा (जुलुस), आमसभा व मत च्याकेगु
आश्विन ४ }

यंलागा ३ } बसुबार ---कुन्हु च्या-भोय् जुयालि समारोह क्वचाइ
आश्विन ५ }

महाकवि सिद्धिदास महाजु

(संक्षिप्त परिचय)

भचा सलक्क तःधिकःगु म्ह, भचा गंसिगु ख्वाः, भचा दुहाँवों मिखा, भचा न्ह्याँवो कपाः भचा फि फिगु न्वाय्, न्ह्याबलें विचारय् मग्नगु व दूढ प्रतिज्ञां जाःगु ख्वाः, न्ह्याबलें फिरिफिरि सना च्वनिगु पतिचात, अले छ्चँनय् न्ह्याबलें तको तपुलि, तुती पला-ञ्चोके लाकां, म्हय् पुन्तुगु लं सुरुवा, जँय् चीबलागु जनी, गते न्ह्याबलें पाछाया तँगु गा—थ्व जुल सिद्धिदास महाजुयागु पिने-यागु आकृति ।

सिद्धिदासया जन्म कान्तिपुर केल त्वाःया क्वाछेँननी भाजु लक्ष्मीनारायण व मैजु हर्षलक्ष्मीया कोखं ने. सं. १८७ जँलागा २ कुन्हु कामधेनु जोग लाकाः जूगु जुल । तर वेकःयागु जन्म निम्न मध्यम परिवारय् जूगुलि वेकलं बालक कालनिसें दुखी जीवन हनेमाल । अथे नं वेकःया मचानिसें हे सयेके, सीके थ्वीकेगु मनोवृत्ति दुगुलि यानाः वेकलं थःगु प्रारम्भिक शिक्षा थः बौयाके, अनंलिपा केल बफःया पं. लक्ष्मीनाथ, पं. खेतिरमणिपिंथाय् वनाः प्राप्त-यानादिल । अले अन पण्डित बाजेपिंथाय् बभां थनाः माःगु सेवा यायां हे वेकलं चाणक्य नीति, हितोपदेश, भारस्वती, मुहूर्तचिन्तामणि आदि अध्ययन यानादिल । तर छ् याय् सयेके सीकेगुली प्रगति हे जूसा नं, छेँयागु परिस्थिति यानाः वेकलं आपा सयेके सीके मखन । अले याकःचियागु कमाइ मगाना न्ह्याबलें माकः ख्वाः यानाज्वीम्ह थः बौ लक्ष्मीनारायणयागु करकापय् वेकलं थापाथली दरबारया नगदी तहबिलय वना न्हापां नक्कल ल्होगु ज्या यात, लिपा

वेकःयागु छापा थें जाःगु आखः हाकिमतेसं खसें वेकःया लय् प्यतका व स्वाना तलव वैगु जागीर दत ।

तर उगु बखतया राणातेगु शक्ति लोलुप्तायागु शासनय् प्रधानमंत्री रणउद्दीपसियात गोलीं कयेके बिया स्याके धुंका, बीर शमशेर प्रधानमंत्री ज्वीवं, सिद्धिदासयात जागीर नकातःपि जरसाहेवपित नं बागीयान सावित यानाः देशं पितिना छ्वत, अले थ्वेकःयागु बःचाधंगु जागीर नं ४२ सालयागु व हे पर्वया खुसीतुं च्वीकेयन । अले सिद्धिदासया जीवनय् छकः तःधंगु ग्वोफसं कल । तर वेकलं भतिचा हे हरेस नया मदी, बरु वेकलं राणातेगु राजनैतिक दाउपेच तया उकिं देश व जनतायात लानाच्चंगु भार-यागु ब्याक्क खँ थ्वीका दिल । अथे नं छु याय्, मामं तोता वने धुंकूगुलि, चिह्निमांपिनिगु पञ्जाय् सिद्धिदासं ख्वबि जा नयाज्वीमाल । अथे हे हानं छेँ च्वोंसां सकसिनं 'जागिरं लिकाम्ह' धायेकाः हिस्याका ज्वीमाल ।

सिद्धिदासया थःगु मां भाषा नेवाः भाषा प्रति तःधंगु प्रेम । अथेला मां भाषायात प्रेम मयाइह्य सु जक दै ? तर सिद्धिदास याःगु प्रेम सामान्यगु प्रेम मखु । वेकलं मां भाषां खँ जक ल्लाइगु मखु, वेकःया जा मां भाषा विकास यायां मां भाषाय् उच्च कोटिया साहित्य नं जायेके धैगु विचाः व ग्वसाः नं । अकें वेकः छह्य सपूतह्य भाषा जवाः, वेकः छह्य बहुमुखी प्रतिभा दुह्य च्वमि । अले वेकलं थःगु कवितां थःगु साहित्यिक जीवन न्ह्याकल, ब्वल्लंकल । वेकलं थःगु सम्पूर्ण जीवन श्रद्धापूर्वक नेपाल भाषा साहित्ययागु निमित्तय् हे अर्पण यानादिल ।

सिद्धिदासया गंगादेवी नाप बिवाह जुल । इमिगु कोखं ह्याय्मचा छह्य नं जन्म जुल । मचाया नां सुमेरुक्ष्मी । तर सिद्धिदास प्रेम व मायाया जालय् गुलि ततःमतः कयन उलिहे वेकलं

सामाजिक बन्धनय् दरिद्रगु जीवनया फल अनुभव यानादिल । अले थुजोगु परिस्थितिया दुने हे वेकलं थःगु प्रतिभायात छचेला थःगु चवसायात संवर्ष क्षेत्रय् ज्वेकाः न्ह्याकल ।

सिद्धिदासं पद्य साहित्यय् “गणपति गणनाथं”, “नाम काई हरिया गुह्यसें”, “संसार चक्र”, “मां भाषं च्वे”, “जिगु प्रतिज्ञा” थें जाःगु फुटकर कविताया अतिरिक्त, “सज्जन हृदयाभरण” थें जाःगु न्याय नीति जाःगु सफू, “सत्य सती” थें जाःगु संस्कार व संस्कृतिया आधारय् विश्वास व चरित्र बलाकेगु खण्ड काव्य “सम्वाद” थें जागु समाज सुधार यायेगु रसं जाःगु सफूत च्वयादिल । अभ वेकलं पासा मोतिलालनाप मिलेजुया “प्रेम सागर” थें जाःगु सफूयात मां भाषाय् हीकेगु ज्याय् नं ह्लाः तयादिल । वास्तवय् छगू शब्दय् धाये धाल धाःसा मां भाषाया धुकुती साहित्यं जायेकेगु वेकःयागु खसाः भन भन विस्तृत व विशाल जुजुं वन ।

तर सिद्धिदासयात ह्यगसय् जक नं सुखमय जीवनयागु किचलं खःवःगु मखु । वेकःयात बौद्धेसिनं थथे न्वाइगु जुल — “आम मां भाय् धयागुलि छंत नकःवैला धया ? मां भाय् मां भाय् धकाः ह्नि ह्नि भोंज्वः मुंकाः बाचा बाचा वे थें हालाः च्वयाः छं छें याना नये म्वाःला ? आ छु छ मचाला आमथे ज्वीत ?” अभ वेकःयात चिह्निमांहेसिनं नं व्यङ्ग नकाः थथे न्वाइगु जुल — “थथे मां भाय् धकाः हाला ज्वीपिला जि सुं नं मखं । जि चिह्निमां जुया जकं थथे मां भाय् धकाः हाला जूगुला ? छेंय् भुतू ख्वः, चाह्लं मां भाय् न्हिनं मां भाय्, मां भासं भुतुली मि च्याकः वैला ?”

सिद्धिदासं थः न्वा व चिह्निमांयागु मन तयेत कापः पसलय वनाः बञ्जा ज्या यानादिल । तर मां भाषा व साहित्यया निर्मित जीवन बलिदान यानाजूह्य मनुखं छु बेपार याइ ! अथे नं साहित्यया माध्यमं राष्ट्रिय भावना जागृत ज्वीधुंगुलि याना, वेकलं

का निलेगु कल आविष्कार याना स्वदेशी कापःयागु तःधंगु उद्योग
यायेगु विचाः यात । थ्व कल आविष्कार यायेगु ज्याय् वेकः
अन्त्यय् सफल नं जुल । तर प्रेरणा व प्रोत्साहन तथा आर्थिक
सहायतायागु अभावय् वेकःयात लाभ स्वया नं हानी नोक्सानी
आपाः जुल ।

छन्दु सिद्धिदासं थः पासा मोतिलालयात छेयागु यथार्थ
परिस्थिति कनादिल । अले व पासाया पाखें ध्यबा निगः प्यंगः
वैगु ज्या दयेका वेकलं वीरगञ्जय् ज्या ज्वनादिल । तर उगु
बखतयागु वीरगञ्जयागु देहाती जीवनय् सिद्धिदासं मां भाषायागु
भन अपो महत्व खनादिल । छायाःसा अन च्वनाच्वोंपि गुलिखे
नेवातेसं मां भाषा लोमंका च्वंगु अथवा लोमंका छोग जुल । थुकि
यानाः सिद्धिदासया मन भन खल । अले वेकलं बिचायाना दिल “मां
भाषाय् सफू च्वयाः जक नं मगाः, च्वयागु सफूयात छापे याना प्रचार नं
यायेमाः । थथे जुलकि मां भाषाया महत्व सकसिनं थुयाच्वनी ।”

अले सिद्धिदासं थःगु थ्व न्हगु सिद्धान्तयात कार्य रूप्य् परिणत
याना स्वेगु ग्वसाः ग्वल । ध्यबा निगः प्यंगः यानाः मुंका तयागु ध्यबा
ज्वना वेकः बेतियाय् भाल । अन हे वेकलं “सज्जन हृदयामरण”
नांगु थःगु सफू छापेयाका पिकयादिल ।

लिपा, ज्याखँ ज्वनाः वीरगञ्जां कलकत्ता भाःबले सिद्धि-
दासं अन बङ्गालीतेके दुगु मातृ भाषाया अभिमान तथा बङ्गाली
साहित्यं विश्व साहित्ययात बियाच्वंगु देनयागु पूर्वक अध्ययन नं
यानादिल । अले अन नेपाःमितेगु कोठी लखलख दांया कारबार
याना लखलख दां नतुं कमेयाना ज्वीपि नेपाःमित खंसां वेकलं थःगु
दृष्टिकोण हीका मदी । बरु वेकलं थःगु दृष्टिकोणयात भन क्वातुक
बलाकाः प्रतिज्ञा यानादिल—“नेपाल भाषा, थ्व जिगु मातृ भाषा !”

मने आपालं खँया ग्वसा दयेका सिद्धिदास कलकतां केल-
त्वा नतुं लिथ्यंकः भाल । वेकलं आपालं ध्यबा कमेयाना हल ज्वी
धैगु छैय् च्वोपि व त्वाल्य् च्वोपिन्सं बिचा यात । तर, छै थ्यनेवं
सिद्धिदासं ल्लाः प्वीकादिल । वेकलं मचातेत उपहारया रूपे छापे
याना हयागु मां भाषाया कविता छपू छपू इना बियादिल । वेकलं
थः बौया न्ह्योने व हें वेतियाय् छापे याना हयागु “सज्जन हृदया-
भरण” सफू-पो छपो पयनादिल । अलेला छु, छै च्वोपि
सकलें मि जुल ।

“सज्जन हृदयाभरण” सफू पिहां वसेलि थुकियागु प्रचारं
सिद्धिदासयागु ख्याति नं प्यखेसं फैले जुजुं वन । अले वेकःयात छह्य
कर्मठह्य मातृभाषा प्रेमी, छह्य कर्मठह्य मातृभाषा सेवी तथा छह्य
प्रतिभाशालीह्य कविया रूप्य सकसिन नं ह्यसीकल ।

उगु बखते नेपालय् साहित्य धैगु साप हे क्वह्यना च्वंगु जुल ।
छखे, थ्व साहित्ययात संस्कृत भाषाया विद्वान्तेसं संस्कृत भाषाया
दुने हे सीमित यायेत स्वःगु जुल । छखे हानं स्वेच्छाचारीपि राणा
शासकतेसं साहित्यया उन्नति जुल कि प्रगतिशील विचारधारापि
व्यक्तित पिहां वैं धैगु आशङ्का यानाः थ्वयागु उन्नती आपालं
वाधा बीगु षद्यन्त्र याःगु जुल । तर इलं बाःवैगु क्रान्तियात पनीपि
सु ? तल्लौयाह्य भानुभक्त आचार्यजुं थःगु मातृभाषा नेपालीस
क्रान्ति याना ह्यय्गू काण्ड रामायण च्वयादिल । अले वेकलं क्यंगु
लँयात सिद्धिदासं नं भन क्वातुक कःघाना ज्वनादिल । अले
सिद्धिदासं नं थःगु मातृभाषाया ख्यलय् क्रान्ति यानाः छगू न्हूगु युगया
प्रारम्भ यात । थुगु हे बखतय् वेकःयागु च्वन्ह्यागु च्वसां नं थःगु हे
पहःगु ह्यय्गू काण्ड रामायण च्वत । थौं थ्व हे रामायण “सिद्धि
रासायण” या नामं रघुवंश महाकाव्य तुल्य जुयाः भीगु न्ह्योने
खने दयेकः वःगु दु । थुकियागु निपु नमूनां श्लोकः—

महारानी कैकयीनं जुजु दशरथाय धाःगुः-

“भरतयातं राज्ये तिलक उगू बीया दिसँ छिनं
वनेस छो रामजी लक्ष्मण व सीता स्वह्म थनं
मयासा छि ज्या थो थनन जिन सीह्म जुल हनं
मयासे थव च्वंसा विख गुगु नया ओ सिय जिनं”

“थुलि खँ हथ्या या दशरथ जुजून न्यन अले
छता म्वाकं राजा दुखन अन मूछर्चाकल अले
गथे महान् वृक्षे फसन कयवं गोल तुलिका
अथे राजा दशरथ भुमिस अनजा गोल तुलिका”

तर सिद्धिदासया जीवनय् दुःखया अन्त मजू । वेकःया
वौ सित, कलाः सित अले म्हाय् नं सित । वेकःया किजापिनाप
व्यागः जुल । वेकःयागु दीनहीनगु परिस्थिति वेकःयात समाजय् याकःचा थें
यात । तर वेकलं थःगु लक्ष्य तोता मदी, न थःगु दृष्टिकोण हे । वेकलं
जा मां भाषाय् अभावगु सफूत च्वयावं वन ।

उगु बखते मातृभाषाया माध्यमं शिक्षा कायेगु अथवा बीगु धैगुली
अथे हे मातृभाषाया माध्यमं साहित्य सिर्जना यायेगु अथवा याकेगु
धैगुली नं मनूतेसं मन मब्बाःगु जुल, विश्वास नं मयाःगु जुल । तर
च्वया नं समाजयात ध्वाश्चीका दीगुजुल । वेकःयागु “शिवविलास”
धैगु बाखं साहित्य थुकियागु छगू दसु खः । थव बाखनय् वेकलं कज्मिचा,
मयतुलचा, वाउँभत्तु व मैनायात नेपाल भाषाय् च्वया तयागु
आपलं नीतिया खँ स्यना, अनंलि थव हे झंगःतेगु माध्यमं सुमन्त्रसि
महाजनया काय् शिवविलासयात मातृभाषायागु बोध याका माक्को
शिक्षा व तालिम बिया दिल । थुगु सन्दर्भे सिद्धिदासया गद्य
शैलिया नमूना नं थन उद्धृत याये-

“..... अले छुं दिन लिपा व शिवविलासं मती तल कि
 श्वयात मेगु हे श्लोक सेने, जि हे सिद्धिदास ककाया छे वना कया
 हय् धका: व शिवविलास सिद्धिदासया छे वना धाल “कका सिद्धिदास !
 छि याना: जित: नापं ज्ञां दयकाबिल । व मैतुलि श्लोक बोने सये
 धुं कुम्ह नं सित आ हाकनं वाउँभत्तु न्याना: लहिना तया । वयात
 छिगु तजबिजं छ श्लोक बोवय माली व श्लोक जित: बियादिसँ” धासैलि
 व सिद्धिदासं “सप्त सत्रु” यागु श्लोक बिल । अले व शिवविलासं व
 सफू ज्वनावया व वाउँभत्तुयात सुथ न्हापां न्हापानं दना: न्हापा थें
 उद्योग याना: चानं न्हिनं ज्या मदयव वाउँभत्तुयात श्लोक बोका नं
 चवन.....”

गुबले वीरगञ्जाय् गुबलें कलकत्ताय् वना: तुतिं खिना त्वाथं
 माला नयेमा:गु परिस्थितिं सिद्धिदासयात चिकुज्वरयागु सिरपा बिल ।
 अले याक:मि सिद्धिदासया सदां थें छन्हु अत: चिकु ज्वर वेका क्वाल:
 जक नं तोने मखंका छग्वारा चिनाच्चनिगु खना: वेक:या पासापिसं
 वेक:यात छम्ह मिसा चूलाका बिल । तर, तुतामं च्वीगु वैसय्
 सिद्धिदासं कान्छीम्ह कलायापाखें चित्तासुकु धैगु यायेम्वा:गु जुल । अभ
 भन गुबलें श्व मदु व मदु: गबलें श्व माल धैगु धुकि जक सिद्धिदासं
 न्यनेमाल । आखिर सिद्धिदासया कान्छीम्ह कलातं पार कया मखु, पार
 बिया सम्बन्ध विच्छेद थें हे यात । तर संघर्षमय जीवनय् सिद्धिदासं थुजोगु
 दीनहीन परीस्थिती नं थ:गू भाषा साहित्ययागु सेवा अटूट रूपं यानादिल ।

सिद्धिदासया समकालीन लेखकपिनिगु पुचलय् पण्डित निष्ठानन्द
 बज्राचार्य, साहु योगवीरसि कसा, माण्टर जगत सुन्दर मल्ल, खरिदार
 मानबहादुर जोशी, लपटन लोकमान श्रेष्ठ आदि पिनिगु नां नं भीगु न्होने
 च्चोंवै । श्वेक:पिं सकलसिनं नं मां भाषा व साहित्यया निमित्तं आपा
 म्ह ज्या यानादिल । तर बूढायागु वैसय् नं सिद्धिदासं भूधरानन्द बैद्यया
 पसलय् वास: खल यायां मां भाषा व साहित्ययागु गुगु अद्वितीय सेवा यात,

अभ अन हे पसः पिवाः जुया च्वोबले दरवार स्कूलया नव युवक
विद्यार्थीपि सःता मुंकाः मातृ भाषा व साहित्यया ख्यलय् गूगु अमृत्यगु
मन्त्रदान बिया संगठन व प्रचार यात-थ्व फुक भूसिं थ्वीके बले
सिद्धिदासयात थौंयापि कविते गुरु मधासे च्वने फैमखु । अकें हे
वक्कःया हे छम्ह शिष्य जूम्ह कविवर सिद्धिचरणं थथे सत्य खँ
पिज्वेकल-

“गथ्य परवतया च्वं वैगु प्याहाँ निभाद्यो
अथ्य लुल कवि सिद्धिदास अज्ञानया द्वं ।”

हानं,-

“क्रान्ति विना थन दैमखु स्वच्छ शान्ति !” धकाः गूगु क्रान्ति
ध्वनि कविवर सिद्धिचरणजुं पुयादिल थ्व सिद्धिदासं व्यूगु प्रसादया हे
फल खः धाये बले अत्युक्ति ज्वीमख्

सिद्धिदासयागु प्रतिभा व ख्याति केवल नेवाः भाषाय् जक नं सीमित
मजू । खला वेकः छम्ह नेवाः भाषा व साहित्यया धुकुती वेकलं आपलं
अमृत्यगु सम्पत्ति मुंकादिल । तर वेकलं थःत छम्ह नेपाःमि भाषिना
मेचीनिसें महाकाली अभ अनं नं पिने पिने उखे थुखे व्यापक जुयाच्वंगु
राष्ट्र भाषा नेपाली नं फ्यांफक्को थःगु देन बियादिल । वेकलं नेपाली
भाषाय् गुलि च्वयादिल, छु छु च्वयादिल, च्वयादीगु रचनात गन
गन लानाच्वन थ्व फुक थौं अन्वेषणया विषय जुयाच्वंगु दु । थुलि सम्म
भूसिं स्यूकि नेपाली भाषाया छम्ह दुस्यो थां जूम्ह पण्डित चक्रपाणि
चालिसेजु नाप सिद्धिदासया आपालं सतीगु साहित्यिक सम्बन्ध दुगु
जुल, अभ पण्डित लेखनाथ, पण्डित दीनकेश्वर पण्डित शम्भूप्रसादपि
नाप नं । थुगु प्रसङ्गय् “बुइँगल ” नांगु नेपाली भाषाया सफुली
दुथ्याकातःगु सिद्धिदासयागु नेपाली कविता राष्ट्रभाषा प्रति वेकलं
याःगु सेवा तथा प्रदानयागु देन बांलाक हे उलाक्यो । थुकियागु छं
नमूना तथा शैली-

रसिलो कविता समस्या सुनियो
 कविता सिकने मनले गुनियो
 अरु पण्डितका कविता कविता
 समस्या पुरती रसिलो कविता
 महीना महिना दीनमा मिलने
 नउलो कविता समस्या त हुने
 दुइ कम्पनि हुन् बरखै दिनको
 तिमि सुन्दरिमा खरचै सबको
 लिनु ता परेन गुणिजनहरूले
 उपकार भनी कहियो मनले ।

×

×

×

ज्ञानीको सतसङ्ग गर्नु दिन् दिन् ज्ञानी हुने मन भया
 लोहाको गरि सङ्ग अग्निकन ता धन्ले सबैले थिच्या
 दोषै हुन्छ सधै विचार मनले नीचो हुने ठाउँमा
 राहूका प्रतिबिम्ब जुन् दिन पच्यो नीला भया चन्द्रमा

×

×

×

“सुन्दरी” पत्रिकां

अले सिद्धिदास लगायत सकल साहित्यकारपि जानाः जूगू
 क्रान्तिकारी “साहित्य समिति” दयेकेगु धैगु उगु बखतया ग्वसालं
 स्वेच्छाचारी राणा शासकतेगु एक तन्त्रीय हुकुमी शासनयागु मू हायात नं
 प्रहार यात । अझ “सर्व बन्धु” नां जूगु सिद्धिदासया सफुति जाति
 भेदयात निन्दा यायां सामाजिक क्रान्तियागु बिगुल नं पुल—

“थ्वं थन थी थी मधाय
 थ्व जात धका ल्या मस्वय”

अभ थुलि जक नं मखु, थःगु स्वदेशय् साहित्यया सिर्जना व प्रचार कार्ये च्वेगु स्वतन्त्रता व प्रकाशन स्वतन्त्रताय् आपलं कुदृष्टि लाना च्वंगुलि याना सिद्धिदासं थःगु रचनात वनारसं पिहाँ वैगु “सुन्दरी” पत्रिकाय् तथा कलकत्तां धर्मादित्य जगतमान वैद्यजुया सम्पादनय् पिहाँ वैगु “बौद्ध धर्म व नेपाल भाषा” पत्रिकाय् छापे याकादिल । थ्व नं वेकःयागु क्रान्तिकारी उत्साह खः ।

नेपाल सम्बत १०५० सं ६३ दँया उमेरय् सिद्धिदास तसकं अस्वस्थ जुयादिल । उपचारं मध्यूसेंलि अथवा उपचारया अभाव जुसेंलि सकसियां मंकागु पशुपति आर्यघाटय् ग्वत्वीके यंकल । वय्कःया वयेहें मैजु लीलावति वेकःयात फुगुचागु ग्वाहालि यानादिल । अन्त्यय् कछलागा १३ कुन्हु थमं च्वयागु बासलं मयाक सफूत न्ह्योने ब्वया वेकलं आत्मसन्तोष याना प्राण तोतादिल ।

सिद्धिदासं थःगु मातृभाषाय् तथा राष्ट्र भाषाय् थःगु कर्तव्य पालन याना जीवन व मृत्यु नितांयात त्याकादिल । अक्लें थौं वेकः सीधुंकूसां भीगु न्ह्योने म्वानादिल, अभ विश्वय् हिमालया चक्का दकसिवे तजाः जुया च्वंतले म्वाना हे च्वनीतिनि । थ्व हे कारणं नेपाल भाषा विकास भण्डलं, अनंलि लिपा सिद्धिदास बुदि खलः पाखे दँय्दँसं “सिद्धिदास बुदि” न्यायेका वयाच्वन । थ्व हे कारणं थौं “चवसापासा” या ग्वसाःकथं “सिद्धिदास सच्छि दँ बुदि समारोह समिति” दयेकाः छ्वाः यंकं वेकःयागु “सच्छि दँ बुदि” भः भः धाय्क न्यायेकेगुली फयाँफच्छि सकसिननं ब्वति कायेमागु जुल, समारोह सफल यायेमाःगु जुल ।

जय मां भाय् !

नेपाल भाषाय् सिद्धिदासया अमर कृतित (सकृया रूपे)

सत्यसती (प्रकाशित)	स्वंगू ऋण
सज्जन कण्ठाभरण	सकतां मा
सत्यऋण	शुकरम्मा सम्वाद (पिहाँ वडगु)
सरल श्रुतबोध	शिवविलास (बाण) ”
णारदा भजन	समाचार
नुव दुःख	स्वदेश वस्त्र
बिजुली	सर्व वन्धु
सङ्गदोष	सर्व कर्म
साधारण धर्म	रम्माशुक सम्वाद
सर्व भक्ति	सञ्चय
सदां लिला	सत्य मदन
सज्जन हृदयाभरण (प्रकाशित)	सिद्धि व्याकरण
सत नीति	शूक्ष्म छन्द
सप्त विवाद	प्रेम सागर (अनूदित)
सम्वाद (प्रकाशित)	मंसीर स्नान महात्म्य
सकतां श्लोक	शिव पिनास
सल्हा साहुति	संसार दुःखया खँ
सनातन धर्म	सरस्वती चर्चा
सप्त स्तुति	जिगु खँ (आत्मकथा)
सङ्ग मुमन	स्वंग गुण

सिद्धि रामायण (प्रेसे) इत्यादि ।